

Behövs ett mål för sysselsättningen?

Socialdemokraternas seminarieriserie
Nya mål för den ekonomiska politiken

Martin Flodén
Stockholms universitet

28 mars 2012

Mål i den ekonomiska politiken

- Inflationsmålet
- Överskottsmålet
- Exportmålet
- Arbetsmarknaden:
 - "Full sysselsättning"
 - Arbetslöshet under 4 procent
 - Sysselsättningsgrad över 80 procent
 - Amerikanska Fed: *dual mandate*

Varför formulera mål?

- Tydliggör prioriteringar
 - internt i en organisation
 - externt: kommunicerar hur man vill bli utvärderad
 - delegering
- Stärkta incitament
 - att fokusera på rätt saker
 - att göra ett gott arbete
- Sätter förväntningar

Syftet bakom de existerande målen

- Inflationmålet
 - Ankare för penningvärdet
 - Delegerad uppgift
 - Underlättar utvärdering
 - Stärker centralbankens incitament – undvika tidsinkonsistensproblem, "inflation bias"
- Överskottsmålet
 - Tydliggör finanspolitikens budgetrestriktion
 - Intern kommunikation och extern utvärdering ska bidra till mer långsiktig planering – undvika "common pool"-problem och skuldbias
- Exportmålet
 - ?

Hur ska målet uppnås?

- En anledning till att formulera mål är att öka transparensen kring den ekonomiska politiken
- Målet blir mer trovärdigt och politiken mer begriplig om målet kopplas till tydliga instrument

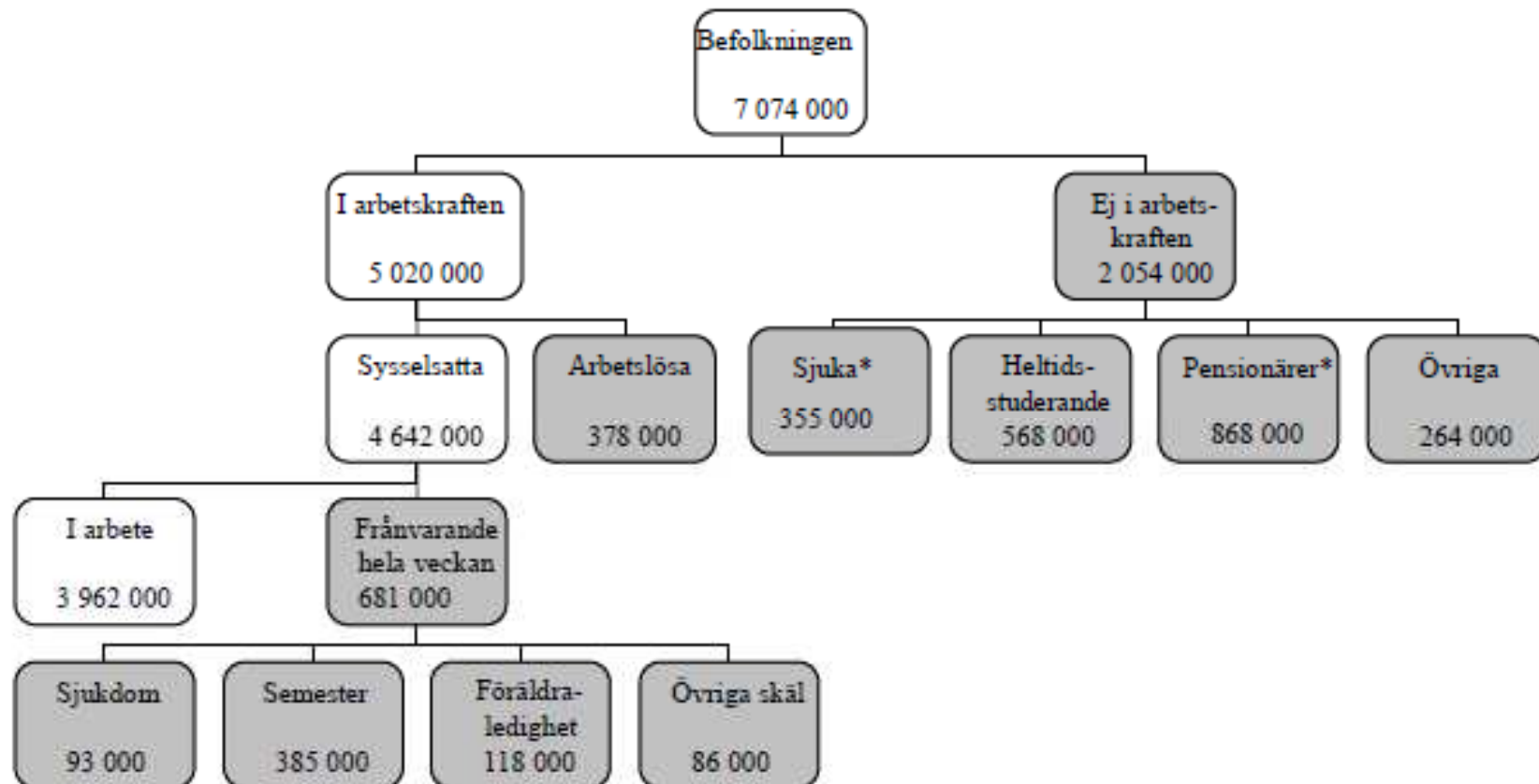
Syftet med ett sysselsättningsmål?

- Att tydliggöra politiska prioriteringar
 - Risk att "låg arbetslöshet" glöms bort i den politiska diskussionen?
 - Fokuserar den ekonomiska politiken annars för mycket på "sunda offentliga finanser"?
 - Talar för att något mått på arbetslöshet eller utanförskap bör vara målet
- Att tydliggöra de långsiktiga förutsättningarna för den ekonomiska politiken
 - Med högre arbetsinsats kan vi tillåta en mer omfattande välfärdsstat
 - Talar för att sysselsatta ("i arbete") bör vara målet

Invändningar...

- Svårt att precisera vad vi bryr oss om
 - Arbete är inget självändamål
 - Arbetslöshet mäter inte hela "utanförskapet"
 - All arbetslöshet är inte problematisk
- Svårt att mäta det vi bryr oss om
 - Det som inte kan mätas prioriteras bort
 - Statistiken kan manipuleras
 - Arbetslösheten sjunker om fler passiviseras
 - Sysselsättningsgraden stiger om fler är sjukskrivna snarare än förtidspensionerade
 - ...

Arbetsmarknaden 2011, befolkningen 15-74 år

Invändningar...

- Svårt att precisera vad vi bryr oss om
 - Arbete är inget självändamål
 - Arbetslöshet mäter inte hela "utanförskapet"
 - All arbetslöshet är inte problematisk
- Svårt att mäta det vi bryr oss om
 - Det som inte kan mätas prioriteras bort
 - Statistiken kan manipuleras
 - Arbetslösheten sjunker om fler passiviseras
 - Sysselsättningsgraden stiger om fler är sjukskrivna snarare än förtidspensionerade
- Tydliga instrument saknas, på goda grunder

PRINCIPER FÖR ETT SYSSLSÄTTNINGSMÅL

- Valet av målformulering bör motiveras
 - Direkt koppling till välfärd?
 - Intermediärt mål för välfärdsstatens finansiering?
- Syftet med mål bör tydliggöras
 - Internt i regeringens arbete / budgetprocessen?
- Tänkta instrument bör presenteras
 - Svårt om målet är att finansiera välfärdsstaten i bred bemärkelse

PENNINGPOLITIKEN OCH SYSSELSÄTTNINGEN

- Förarbetena till Riksbankslagen
 - Riksbanken ska stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken i syfte att uppnå hållbar tillväxt och hög sysselsättning
- Fed/Bernanke:
 - "Promote maximum employment"
 - "The maximum level of employment is largely determined by nonmonetary factors that affect the structure and dynamics of the labor market. These factors may change over time and may not be directly measurable."
 - "The level of maximum employment ... could be increased by effective policies, such as education and training that improve workforce skills."
- ... penningpolitiken ska bidra till en stabil sysselsättning (eller arbetslöshet) kring dess hållbara nivå
- ... finanspolitiken kan påverka den hållbara nivån

SYSSELSÄTTNINGSMÅL?

Ett prioriterat mål för regeringens ekonomiska politik är att verka för en välfungerande arbetsmarknad där ...

- Arbetslösheten är låg
 - de som aktivt söker arbete finner ett sådant inom rimlig tid
- Sysselsättningen är hög och sjukfrånvaron låg
 - en stor andel av befolkningen arbetar
- Utbildningsnivån är hög
- Matchningen är god
 - utbildning ger relevanta kunskaper
 - arbetssökande finner relevanta arbeten, företag finner kvalificerade arbetare
- Tryggheten är god
 - arbetares rättigheter
 - försäkringssystem, ...
- Valfriheten är stor
 - yrkesinriktning
 - pensionsålder, ...